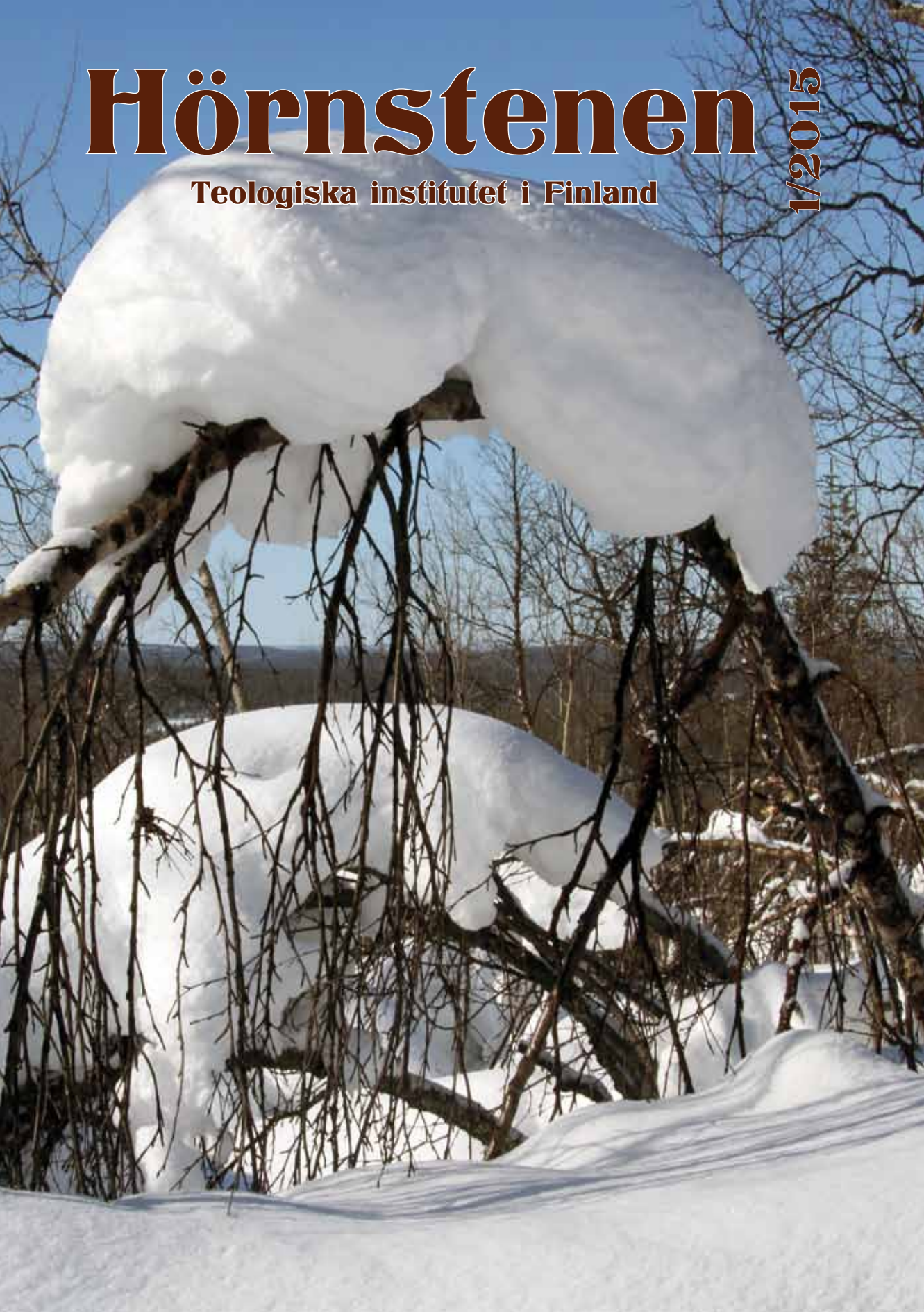

Hörnstenen

Teologiska institutet i Finland

1/2015

Ville Auvinen

17.2.2015

Var finns min kyrka?

De senaste tidernas omvälvande händelser i Finlands evangelisk-lutherska kyrka har fått många att fundera över sitt eget förhållande till kyrkan. Ännu för en kort tid sedan frågade man sig om det är rätt att skriva ut sig ur kyrkan. Nu börjar frågeställningen ändras eller har redan ändrats till: "Är det rätt att förbli medlem i kyrkan?" En del har gjort det radikala beslutet att gå ut ur Finlands ev luth kyrka. En del av dem som gått ut har anslutit sig till någon annan kyrka, andra har inte gått med i något annat kyrkosamfund. En stor del av dem som varit missnöjda med vår kyrkas ställningstaganden under den senaste tiden, har trots detta förblivit medlemmar. En del har gjort det av tradition, andra har stannat kvar på grund av att de vill och tror att de ännu kan påverka inom kyrkan för dess bästa. En del finns kvar som medlemmar i kyrkan på grund av att de inte hittat någon annan kyrka att ansluta sig till. Andra tänker att Finlands ev luth kyrka trots allt ännu grundar sig på Bibeln och bekännelseskrifterna, trots att dess högsta tjänstemän ger utlåtanden som strider mot

Bibelns ord.

Den traditionella folkkyrkan vittrar sönder i Finland. Frågan om vilken och var min kyrka är blir alltmer aktuell för allt flere. Den lutherska bekännelsen slår fast: "Kyrkan består av de heligas gemenskap, där evangeliet rent predikas och sakramenten rätt förvaltas." (CA VII) Och fortsätter: "Också ett sjuårigt barn vet, Gud vare tack, vad kyrkan är: den består av de heliga troende och av "de lamm som hör sin herdes röst" (Schmalkaldiska artiklarnas läropunkter III/12).

Enligt dessa definitioner är kyrkan en grupp kristna, och det centrala är att samlas för att höra Guds ord och ta emot sakramenten. Kyrkan förkroppsligas inte genom ett medlemsregister utan i församlingens gudstjänstgemenskap. Ett sant medlemskap i kyrkan består inte i att betala kyrkoskatt utan i att delta i Guds folks fester. I vårt land finns det många som är officiella men inte verkliga medlemmar i kyrkan. Det är av större vikt att vara en sann medlem fastän man kanske inte är en officiell sådan. Därför är det väsentligt att söka sig till och finnas med i en gudstjänst-

gemenskap, där Guds ord och sakramenten får vara till läkedom i stället för att fundera över frågan om att höra eller inte höra till kyrkan. Det må sedan gälla en lokalförsamling i Finlands ev luth kyrka, någon kyrklig organisation eller någonstans ut-
anför den officiella kyrkan som man väljer att tillhöra.

Luther definierar i sin bok "Om kyrkomöten och kyrkor" sju kännetecken på den sanna kyrkan. Enligt honom är det främsta kännetecknet för kyrkan Guds heliga ord, som "en del predikar rent och andra inte helt rent". Det andra kännetecknet är det heliga dopets sakrament, när det "rätt undervisas, tros och förrättas enligt Kristi föreskrift". Det tredje är det heliga altarets sakrament, nattvarden, som tros och firas enligt Kristi instiftelse. För det fjärde känner man igen Guds folk på rätten att utöva nyckelmakten, vartill hör kyrkotukt dvs att binda den obotfärdige i hans synder, och bikt, dvs att förkunna syndernas förlåtelse för den som bekant sina synder. Det femte yttre kännetecknet för kyrkan är enligt

Luther kyrkans ämbete, vars uppgift är att förkunna Guds ord, förvalta sakramenten och använda nyckelmakten. Det sjätte kännetecknet är församlingens bön dvs att offentligt prisa och tacka Gud. Det sjunde tecknet beskrivs av Luther som korsets helighet, det vill säga att bära det lidande som tron kan ge upphov till.

Efter att ha räknat upp kyrkans sju kännetecken konstaterar Luther: "Nu vet vi alltså med säkerhet vad, var och hurudan den heliga kristna kyrkan är."

I den offentliga diskussionen idag hörs uppmaningar både att lämna Finlands ev luth kyrka och lika allvarliga uppmaningar att stanna kvar där för att bygga upp kyrkan. Jag uppmanar ingen varken att lämna kyrkan eller att stanna kvar. Det finns motiveringar för vardera besluten och var och en fattar själv sitt beslut inför Gud och sitt eget övervägande. I stället uppmuntrar jag var och en att söka sig till en sådan församlings- och gudstjänstgemenskap som har dessa kyrkans kännetecken.

Foto: Rolf Wiiala

Är den riktiga kristendomen försvunnen?

Evans och Ehrmans kamp om Bibeln

Timo Eskola

På Perusta-tidningens teologdagar i januari upplyste professor Craig A. Evans lyssnarna om Amerikas pågående tvist om Bibeln och teologi. Evans har gått att lyssna till exempelvis när han fört många offentliga debatter med den s.k. väckta forskaren Bart Ehrman – såväl i televisionen som föreläsningssalarna. Ehrman framhåller i sina böcker att vi inte har rätt bild av den ursprungliga kristendomen. Han påstår att Bibeltexterna är förvrängda och att den riktiga historien ser helt annorlunda ut än hur den västliga kristenhetens läror tagit form.

Amerikanska debatter

Ehrman är för närvarande en av Amerikas mest framstående forskare. Kring honom kretsar bibeldebatten. Hans provocerande böcker attackerar inte bara Bibelns texter, utan också kristendomens innehåll och budskap. Man känner Ehrman också i Finland, eftersom en av hans böcker är tentlitteratur vid teologiska fakulteten i Helsingfors.

I sitt kändaste verk *Lost Christianities* hävdar Ehrman att kristendomens inledande fas var full av tävlande läger som alla sade sig vara den ränlärliga. Därav namnet förlorad kristendom. Han talar inte alls om kristendom, utan använder pluralformen ”kristendomar”. Han antar att kristendomen hade många ansikten, och att av dessa bara en överlevde. Nutidens kristendom – är det frågan om den

katolska eller protestantiska – är därför inte alls den tidigaste läran, eftersom den bara är ett uttryckssätt i den stora massan.

Enligt Ehrman är västlig kristendom bara den vinnande kristendomen. För att säga det krasst är det endast den läroinriktningen som vann i ett tidigare maktspel. Den tanken är ingalunda ny i teologins historia. Ehrman endast tinar upp gamla tester om kristendomens våldsamma ideologiska kamp kring en slutprodukt. Det enda nya är att han försöker underbygga sina påståenden med antika texter.

Evans svarar

Redan på teologdagarnas föredrag gav Evans en försmak av hur saklig forskning visar hur Ehrmans och likasinnade forskares synpunkter ifrågasätts. Evans är särskilt en sakkännare av gamla handskrifter. Han har minutiöst undersökt såväl Tomasevangeliet som många ”ursprungliga” så kallade apokryfa (hemliga) evangelier. Med hjälp av enkla exempel visar Evans att skrifter som skrevs hundra år efter Nya testamentets evangelier inte på allvar kan jämföras med ett äkta evangelium.

Senare texter och speciellt evangelier kommer från små grupper och visar på deras tendenser. De reflekterar tidsandan och gruppens egna åsikter. Ibland vill texterna hitta på en noggrannare berättelse om Jesu barndom, eftersom Bibelns texter inte berättar om den. Så blev den ur kristendomen framsprungna gnosticismen en

mysteriereligion, som ville göra Jesus till den nya religionens garantiman.

Evans svar har varit vetenskapligt skärpta och sakligt belysande. Det kan man se bland annat i hans bok *Fabricating Jesus*, som utgavs (översatt till finska) av Perussanoma i samband med hans besök. I denna bok visar han – på ett självklart sätt – att Ehrman vandrar på stigar av vetenskaplig partiskhet. Nya testamentets texter är historiskt sett mycket tillförlitliga. Dessutom skiljer sig evangelierna som natt och dag från de senare apokryfa evangelierna. Ur ett historiskt perspektiv har Bibeln inte någon riktig konkurent.

Vad är ursprungligt?

Fanns det i kristenhetens första årtionden då många olika grupper, som alla lärde olika om Jesus? Naturligtvis inte. Till den kristna församlingen bjöds in endast de som förkunnade Kristi evangelium, om Jesu död och uppståndelse – genom detta riskerade de sina liv. De hade en gemensam förståelse av Jesus, hans ord och hans verk. Utanför dessa församlingar föddes årtionden senare även nya villoläriga grupper, men de kallades aldrig för riktiga kristustroende.

Evans visar på ett kompetent sätt att Ehrmans påståenden inte grundar sig på själva texterna eller historien. De grundar sig på vissa idéer. En av dessa idéer är ideologi. Bakom fordringen finns Harnacks gamla tes, enligt vilken den ursprungliga kristendomen gradvis nedtystade det kyrkliga brädspellet och som en följd fick vi den katolska kyrkan. Detta våghalsiga påstående är att nutidens kristendom bara är en vinnare i religionsstriden. Föreställningar i andra kristendomar blev enligt detta synsätt besegrade och sedan förklarade för kätterska.

Foto: Petri Vähäsarja

Bibeln säger inget om detta. Därför tävlar dessa idéer med Bibeln. Kyrkan tror på Bibeln, eftersom dess vittnesbörd är historia och dess evangelium är riktiga. Därför är klassisk kristendom som urkristendom den historiskt riktiga synen. Nya teorier i sin tur säger att dessa källor är påståenden och illusioner, bakom vilka det har hänt något helt annat.

Med detta upplägg görs många nutida verk, en trend som den populära romanen *Da Vinci* -koden satte start för för tio år sedan. Konspirationsteorier hävdar att det kyrkliga brädspellet förtryckte de många ursprungliga kristendomarna.

Riktig vetenskaplig och historisk forskning, som Evans sysslar med på högsta nivå, förpassar sådana förklaringar till att vara endast konspirationsteorier. De är på sin höjd pseudovetenskaplig underhållning. Men ur Bibeln får man ingen stöd för en sådan tolkning.

Severi Laakso vill förmedla Guds kärlek i ord och ton

Text: Martti Pyykönen, foto: Tuomas Merilahti

Den 26-årige Severi Laakso – bekant från Teologiska institutets kafferum och korridorer – beskriver sig själv med hjälp av tre ord: teolog, musiker och livsfunderare.

Severi berättar att grunden för allt är att fundera på livet. För honom personligen tar det sig för tillfället uttryck i teologi och musik.

– Jag studerar både vid Teologiska fakulteten vid Helsingfors universitet och vid Sibeliusakademin. Teologin ger mig näring och stöd inför det andliga arbetet, som jag känner en stark kallelse till. Samtidigt har jag fått musikens gåva i arv, varför jag vill ta reda på hur jag kan förvalta det pundet.

Musik som inspirerande dimension

Att vara musiker innebär för Severi framför allt mod att leva och att tolka musik utifrån sin egen själ och person, och att därigenom hjälpa andra med de möjligheter som musiken erbjuder. Severi har gillat att spela musik ända sedan barnsben. Vid Sibeliusakademin studerar han på musikpedagogiska avdelningen med "folk-musik-fiol" som huvudinstrument, men han har även provat på allt ifrån elgitarr till blockflöjt. I församlingsarbetet är det

främst akustisk gitarr som gäller, eftersom den så lätt följer med från en plats till en annan. I Tammerfors fungerar Severi också som gitarrlärare inom församlingarna.

Också på somrarna har Severi, i egenskap av sommararbetare, hunnit musicera i kyrkans tjänst. Men han har också hunnit jobba som sommarteolog. Särskilt värdefull har han upplevt Finska missionsällskapets kurscenter Päiväkumpu, vilket är det ställe där han fått prova sina vingar som musiker och teolog. Inspirerad av dessa erfarenheter fungerar Severi numera som en av de musikansvariga i Missionskyrkan, i egenskap av kantor. Utöver mässmusicerandet är Severi med i tre musikensembler: i Jakaranda som spelar afrikansk musik, i Starwar som spelar rockgospel och i Tunturipelimannit som spelar folkmusik.

En teolog funderar på människans förhållande till Gud

– Som teolog är jag oundvikligen expert på döden. Det innebär också att jag är intresserad av allt det som under årtusen-

dens lopp har blivit sagt och skrivet som svar på frågan om människans förhållande till Gud. Jag är inte särdeles flitig att läsa, men jag försöker att förstå Bibeln och det mest väsentliga i det som kloka teologer har tänkt ut. Jag försöker förstå mig på vår samtids behov men också den långa tradition som vi lever i. Och när jag plötsligt kommer till insikt om någonting, säger Severi, då väcks inom mig en mission – en längtan efter att få dela med mig av den insikten även till andra.

Severi är intresserad av Bibelns budskap. Han vill vara med om att sprida budskapet om Kristi försoningsverk och om Guds frälsningsplan. Rent konkret bekantar han sig för tillfället med Bibeln via Facebook, där han har dragit igång ett bibelläsningprogram vid namn ”Kultaisen Raamatun lukuohjelma”. Syftet med programmet är att via telefoner och datorer förmedla Bibelns uppmuntrande budskap till människor mitt i deras vardag. Severi väljer varje dag ut en bibelvers, som var och en sedan i sin tur kan sprida vidare.

I början av teologistudierna erbjöd Teologiska institutet genom sina föreläsningar på intressanta perspektiv på teologin. Numera, i tider av gradu-skrivande, har Severi svårt att hinna delta i dessa föreläsningar. Däremot dyker han fortfarande upp när det är andakt och kaffepaus.

– För mig är detta ett vardagsrum mellan universitetet och hemmet, en rastplats mitt i vardagens brådska. Det tråkiga är att många av mina studiekamrater går förbi ytterdörren här nere, utan att någonsin hitta vägen in, säger Severi.

Framtidsvisioner

Tids nog, när studierna väl är avlagda, hoppas Severi att han skall få vara med och tjäna Kristi kyrka på sitt sätt, antingen i Finland eller utomlands. Hittills har Severi varit ute på missionsfältet i Estland, där han har ordnat musikverksamhet. Dit kommer han nog att återvända. Å andra sidan upplever Severi också en kallelse till prästyrket. Bara Gud vet vad framtiden för med sig.

– Jag är ännu ung och tror att livet på många sätt kommer att forma mig och mina tankar. Jag tror inte att jag blir någon stor dogmatiker, såsom Thomas av Aquino. Men jag har kanske andra gåvor och färdigheter, kanske till att bli självavårdare. Jag vill hjälpa mina medmänniskor att komma underfund med vad deras uppgift är här i världen.

STI:s studieresa till Zambia

Text och bilder: Ville Auvinen

STI organiserar en studieresa till Zambia i maj. Förutom generalsekreterare Ville Auvinen reser fyra teologiestuderande dit. Avsikten med resan till Zambia är att i den lilla staden Mufumbwe arrangera ett en veckas seminarium för LECA-kyrkans (Lutheran Evangelical Church of Africa) präster och evangelister i det nordöstra prosteriet. Zambia är beläget i den södra delen av Afrika och är drygt två gånger Finlands

yta till storleken och har ca 15 miljoner invånare. Landet blev självständigt år 1964 efter att ha varit en Engelsk koloni. En följd av Zambias historia är att engelskan är landets officiella språk i skolor och administration, bilarna kör på vänstra sidan av vägen och barnen har skoluniform. I landet finns över 70 olika stammar och dessutom många flyktingar från grannländerna, bl.a. från Angola och Kongo som har drabbats av allvarliga oroligheter.

Gatuhandel ger livsföring åt en stor del av stadsborna.

Landet Zambia präglas å ena sidan av den storartade afrikanska naturen med häftiga regnskurar och brännande solsken, å andra sidan av storstädernas oljud, trängsel och smuts. Europeiska ögon frapperas dels av stor fattigdom och ett anspråkslöst liv, dels av människornas vänlighet och bristen på jäkt. Det finns alltid tid att stanna upp och förhöra sig om den andras och familjens hälsotillstånd.

Statistiskt sett är landet Zambia kristet. Ungefär 90 % av befolkningen hör till något kristet samfund av vilka de största är den romerskkatolska kyrkan, anglikanska kyrkan och den lokala United Church of Zambia. Kristendomen är alltså utbredd men ännu har den inte väldigt djupa rötter. Gammal vidskepelse och dyrkan av förfäderna präglar fortfarande många av kyrkornas medlemmar. Kristen undervisning och missionsarbete behövs.

I Zambia finns tre lutherska kyrkor och de är alla små. Deras sammanlagda medlemstal är ca 20 000. I slutet av 1980-talet inledde finska lutherska evangeliföreningen (Sley) ett samarbete med LECA-kyrkan. Den viktigaste formen för samarbete har varit undervisningen av präster och evangelister. Ända till de senaste åren har undervisningen skett i bibelskolan i huvudstaden Lusaka, men nu har bibelskolans verksamhet upphört och undervisningen sker i form av studiebesök. Nu får vi som STI delta i detta.

Liksom det alltid sker i missionsarbetet kommer troligen också denna studieresa att medföra att man ömsesidigt både delar med sig och lär sig. Vi reser inte till andra sidan av ekvatorn endast för att undervisa och ge utan också för att lära oss och ta emot.

Körerna är en väsentlig del av godstjänsten.

KUNSKAP FÖR HUVUDET OCH NÄRING FÖR SJÄLEN

Ledarna för STI:s medlemsorganisationer publicerar i tur och ordning en andakt i denna spalt.

Klädkoden

Klädkoden nämns alltid då och då på inbjudningskort. Visst skulle det vara pinsamt att råka ha helt fel stil på kläder jämfört med alla andra gäster. Biblisk klädkod kan hittas i följande uppmaningar ”iklä er Herren Jesus Kristus” (Rom 13:14) och ”iklä er rättfärdighetens pansar” (Ef 6:14). Till den himmelska bröllopsfesten kan vi inte komma in i egenrättfärdighetens kläder. Uppenbarelseboken berättar att de som kommer in där har på sig vita kläder. De har tvagit sig i Lammets blod. I himlen torde vi inte tävla om vem som har den finaste festdräkten.

Även på väg till himmeln ska vi klä upp oss. Bibeln ger instruktioner även om dessa kläder. ”Klä er därför som Guds utvalda, heliga och älskade, i innerlig barmhärtighet, godhet, ödmjukhet, mildhet och tålmod.” (Kol 3:12) Om detta skulle verkligen få ske med oss, då skulle stora ting ske. Problemet ligger i det att vi inte hittar dessa egenskaper i oss själva och kan därför inte bara så där klä oss på dem. När vi märker avsaknaden av dessa egenskaper i våra liv, dras vi närmare Jesus, som förbarmar sig över syndare och klär oss i Kristi rättfärdighet. Vi kan inte uppvisa någon egen rättfärdighet vid himlens port. Bara vita gåvokläder kan frälsa oss.

När Paulus uppmanar oss att klä på oss Guds vapenrustning, tänker kanske någon att vi får med lov börja bråka. Lyckligtvis fortsätter Paulus att vi inte strider mot människor.

”Och över allt detta ska ni klä er i kärleken, bandet som förenar till fullkomlig enhet.” (Kol 3:14)

Jukka Kallioinen
Folkmissionens biträdande
missionsledare

LÄCKERBIT

Ur STI:s arkiver

Jesus är vägen, ty han är sanningen. Endast genom sanningen komma vi till fadershuset; lögnen leder tull afgrunden. Sanningens väg leder till Gud "all sannings källa". Men sanningen är lifvet. Därför är Jesus både vägen och sanningen och lifvet, och lika omöjligt, som det måste vara att komma till himmelen på lögnens och dödens väg, lika visst kommer den dit, som går på sanningens och lifvets väg, Jesusvägen.

Sådd på Guds åker. Predikningar hållna i Blasieholmskyrkan af hofpredikanten Fr. Hammarsten. Stockholm 1905.

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
förnamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank
Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH

Nordea
FI66 1555 3000 1169 14, NDEAFIHH

Annställda
generalsekr. Ville Auvinen (044 045 6778)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Sell

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.
Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och läsesal.

Öppet under perioderna kl. 9–19

Tryckeri Kirjapaino Hermes Oy

Styrelsens ordförande
verksamhetsledare Mika Tuovinen

Medlemsorganisationer
Missionsföreningen Säningsmannen, Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys (Bedjarrörelsen i Västra Finland), Finlands ev.luth. Student- och Skolungdomsmission, Radiomissionsorganisationen Budbärarn, Finlands ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Finska Bibel-institutet, Sv. Luth. Evangeliföreningen i Finland

Finansieras av frivilliga bidrag. Medlemsavgift för understödande medlemmar: 35 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €). Bokgåvor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Insamlingstillstånd i Finland
POL-2014-12845, 29.1.2015–31.12.2016

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*. Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

ISSN 2243-075X (Print), ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
Kajsaniemigatan 13 A
00100 HELSINGFORS

* . D022 *

Itella Green

*Hur härligt vittnar land och sjö
ännu i frost och vintersnö,
o Gud, om dina under!
Förwissnad, öde, mörk och kall
är jorden dock din fotapall
som i sin blomstringsstunder.*

Psalm 54:1